

*Kokoomuksen varapuheenjohtaja, opetusministeri Henna Virkkusen työryhmä
Talouskasvuun ja työllisyyden vahvistamisesta*

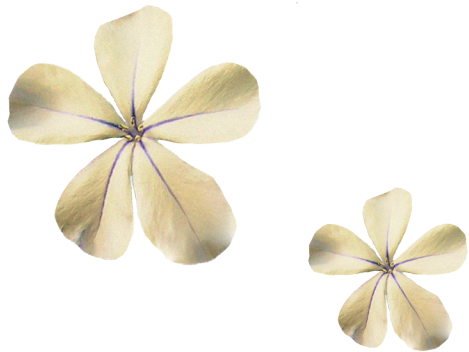
Loppuraportti 18.1.2011

USKOA MENESTYKSEEN, TOIVOA HUOMISEEN

– 30 toimenpidettä Suomen parhaaksi

KOKOOMUS

Loppuraportti 18.1.2011
Uskoa menestykseen, toivoa huomiseen
– 30 toimenpidettä Suomen parhaaksi

RAPORTIN TAUSTAKSI

Kokoomuksen ministeriryhmä asetti joulukuussa 2009 työryhmän laatimaan raportin toimenpiteistä ja keinoista, joilla Suomi menestyy tulevaisuudessa ja joita tarvitaan maamme talouskasvun ja työllisyyden vahvistamiseksi. Työryhmän työtä johtamaan valittiin puolueen varapuheenjohtaja, opetusministeri Henna Virkkunen.

Samaan aikaan asetettiin myös toinen työryhmä, joka toimi puolueen puheenjohtaja Jyrki Kataisen johdolla. Kataisen työryhmän tavoitteeksi asetettiin keinojen löytäminen verotuksen uudistamiseen siten, että riittävä veropohja hyvinvointiyhteiskunnan tarpeita varten turvataan. Uudistus olisi tehtävä siten, että verotus kannustaa työn tekemiseen ja edistää osaltaan ympäristöfiksua talouskasvua kuin myös uusien työpaikkojen ja investointien syntymistä. Verotukseen liittyviä kysymyksiä ei ole tästä syystä käsitelty ministeri Virkkusen työryhmän työssä.

Työryhmään (ks. liite 1) nimettiin edustajia puoluevaltuustosta, puoluehallituksesta ja eduskuntaryhmästä. Työryhmä kokoontui kymmenen kertaa kuuntelemaan asiantuntijoita laajasti (ks. liite 2).

Työryhmä järjesti lisäksi kaksi alueellista keskustelutilaisuutta yhdessä Kokoomuksen työn ja yrittäjyyden politiikkaverkoston kanssa: toisen Jyväskylässä kesäkuun puoluekokouksen yhteydessä ja toinen Raumalla eduskuntaryhmän kesäkokouksen yhteydessä elokuussa 2010.

Työelämään ja yrittäjyyteen liittyvistä tavoitteista ensi vaalikaudelle järjestettiin myös yhteinen tilaisuus Helsingissä Kokoomuksen palkansaajavaltuuskunnan sekä työn ja yrittäjyyden verkoston kanssa joulukuussa 2010.

SUOMALAISEN HYVINVOINTIYHTEISKUNNAN HAASTEET JA TAVOITETILA

Suomi on kuulunut menestyjien joukkoon talouden globalisaatiassa. Suomalaisten yritysten vientimarkkinat ovat laajentuneet. Sen myötä kasvanut tuotanto on merkinnyt lisää työpaikkoja. Suomen elinkeinorakenne on myös monipuolistunut. Toisaalta riippuvuutemme muusta maailmasta on kasvanut: kansainvälinen taluskriisi tuntui voimakkaasti vientivetoisessa Suomessa. Vuonna 2009 Suomessa koettiin vuoden 1918 sodan jälkeisen ajan suurin talouspudotus.

Talouden globalisaatio ei ole väistymässä. Oleellista on se, miten osaamme käyttää hyväksi globalisaation tarjoamat mahdollisuudet niin, että suomalaisten kasvanut osaaminen muuttuu uudeksi työksi ja sitä kautta hyvinvoinniksi.

Kansainvälinen kilpailu ei ole ainoa haaste. Tulevaisuudessa myös väestön ikääntyminen, teknologian nopea kehittyminen ja Suomen perinteisten kasvutoimialojen rakennemuutos haastavat suomalaisen hyvinvointi- ja osaamisyhteiskunnan. Myös nyky-yhteiskunnan inhimilliset ongelmat, kuten työelämän rasittavuus, yhteiskunnasta syrjäytyminen, masentuneisuus ja pahoinvointi ovat ongelmia, joiden ratkaisemiseen on Suomessa panostettava.

Muutoksiin haastaa julkisen talouden rahoitusaseman heikentyminen. Kansainvälisestä taluskriisistä seurannutta lamaa torjuttiin mittavalla elvytyksellä. Suomalaisten työpaikkojen puolustaminen muodosti talouspolitiikan suuren linjan. Tarkoituksena oli suojata suomalaisia työntekijöitä, yrityksiä ja perheitä kansainvälisen talouden myrskyiltä.

Kokoomus uskoo, että haasteista selvitään, mikäli kannustamme ihmisiä kehittämään osaamistaan ja ajatteluaan sekä yrityksiä kasvamaan ja menestymään. Heikoimmista on pidettävä huolta. Yksikin syrjäytynyt on liikaa.

Suomalaisen yhteiskunnan rakenteiden uudistamista on jatkettava hallitusti tuottavuutta kasvattaen. Tuottavuuden parantaminen on välttämätöntä jo senkin vuoksi, että työikäisen väestön määrä on alkanut supistua ja vähenee 90 000 hengellä vuoteen 2015 mennessä.

Poliittisen päätöksenteon lähtökohta on hyvinvoinnin lisääminen. Hyvinvointia voidaan lisätä ensisijaisesti vain edistämällä talouskasvua. Mitä enemmän syntyy kestävää kasvua, sitä vähemmän joudumme turvautumaan kasvua hidastaviin talouden tasapainotuskeinoihin, kuten menoleikkauksiin tai verojen korotuksiin. Jos talouskasvua ei ole, ovat kaikki hyvinvointiyhteiskunnan tavoitteet vaikeasti saavutettavissa, elleivät jopa mahdottomia saavuttaa. Tarvitsemme myös inhimillisyyttä – välittämistä, yhteisöllisyyttä ja vastuun kantoa itsestämme ja läheisistämme.

Kokoomuksen mielestä Suomen menestyminen edellyttää korkeaa osaamista, työn tuottavuuden parantamista sekä yrittäjyyteen ja innovointiin kannustavaa ilmapiiriä. Kokoomus on valmis vastuullisiin päätöksiin ja suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuuden kestävään rakentamiseen. Vastuullisuutta edustavat päätökset, joista lapsemmekin voivat olla ylpeitä.

Kokoomuksen tavoitteena on, että Suomi on jatkossakin vauras ja hyvinvoiva maa, jossa työtä riittää jokaiselle, joka työllään haluaa rakentaa omaa elämäänsä ja Suomea. Kokoomuksen tavoitteena on Suomi, joka on kannustava, luova ja välittävä. Haluamme rakentaa Toivon Suomea, jossa ihminen voi elää nykypäivän epävarmassa maailmassa turvallisella mielellä sen suhteen, ettei pysyvä työttömyys uhkaa ketään. Suomea, jossa yritteliäisyydestä ja ahkeruudesta palkitaan, mutta apua tarvitsevalle on myös aina apua tarjolla. Tavoitteenamme on yhteiskunta, jossa ihmisellä on vahva usko ja luottamus siihen, että mahdollisuudet työhön ja hyvään elämään säilyvät talouden ja yhteiskunnan murroksissa.

UUSI OPPIMISEN KULTTUURI KORKEAN OSAAMISEN TAKAAJAKSI

Talouden globalisaatio on myllertänyt koulutus- ja ammattirakenteen perinpohjaisesti. Missään muussa maassa muutos ei ole ollut yhtä voimakas kuin Suomessa viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana. Globalisaatio asettaa jatkossakin vahvan osaamisen keskeiseksi menestyksen ehdoksi ja takaaajaksi. Niin kehittyneiden kuin nousvienkin talouksien on panostettava entistä enemmän koulutukseen, tutkimukseen, luovuuteen ja innovatiivisuuteen.

Työssä vaadittava osaaminen muuttuu entistä vaikeammin ennakoitavaksi. Vanhoja ammatteja katoaa ja uusia syntyy. Tulevaisuuden tärkeimmät kansalaistaidot ovatkin uteliaisuus, aktiivisuus sekä kyky ratkoa ongelmia. Hyvän ja monipuolisen pohjakoulutuksen rooli korostuu entisestään, sillä se luo pohjan elinikäiselle oppimiselle. Peruskoulun on annettava jokaiselle riittävien tietojen lisäksi tarpeelliset taidot sekä ennen kaikkea intoa ja motivaatiota itsensä kehittämiseen ja uuden oppimiseen.

Suomea tulee kehittää monenlaisten osaajien yhteiskuntana. Osaamisen eri alueita tulee arvostaa, koska yksipuolinen osaaminen ei riitä kehittämään koko yhteiskuntaa tasapuolisesti. Tarvitsemme paitsi elinikäistä oppimista, myös elinikäistä osaamisen hyödyntämistä. Mahdollisuuksien tasa-arvo takaa jokaiselle mahdollisuuden kehittyä ja onnistua. Maksuton koulutus on taloutemme kasvun ja suomalaisen kilpailukyyn vankka kivijalka.

1. Toimenpide-esitys: Iloa koulupäiviin

Lasten hyvinvointia, osallistumista ja vaikuttamista vahvistetaan koulun ja kodin välistä yhteistyötä lisäämällä. Koulun on oltava paikka, jonne on kiva mennä joka aamu. Jokaisessa suomalaisessa koulussa on oltava käytössä kiusaamisen vastainen ohjelma.

2. Toimenpide-esitys: Maailman parasta opetusta lähikoulusta

Suomalaisten lasten koulutuksellista tasa-arvoa on edistettävä nostamalla perusopetuksen valtakunnallista minimituntimäärää. Ei ole oikein, että saadun opetuksen määrä riippuu lapsen asuinkunnasta. Suomalaislasten koulupäiviin tarvitaan lisää liikuntaa, yhdessä tekemistä sekä kannustusta yritteliäisyyteen ja omien taitojen käyttöön. Peruskoulusta tulee saada riittävät valmiudet jatko-opintoihin ja tulevaisuudessa tarvittavat keskeiset tiedot ja taidot. Monipuolisille kieli- ja yhteistyötaidoille luodaan pohja perusopetuksessa.

3. Toimenpide-esitys: Opettajien osaamisesta huolehdittava

Peruskoulun vaikuttavuus perustuu opettajien korkeaan osaamiseen, jota tulee vaalia. Opetuksenjärjestäjille sisällytetään velvoite tarjota täydennyskoulutusta opettajille ja opettajille velvollisuus päivittää säännöllisesti osaamistaan. Myös opetusryhmäkokojen pienentämistä on jatkettava, jotta opettajalla on aikaa oppilaille ja mahdollisuus huomioida paremmin erilaiset lahjakkuudet.

Suomi tarvitsee tulevaisuudessa yhä enemmän ammattitaitoisia osaajia työelämän tarpeisiin. Siksi ammatilliseen peruskoulutukseen, oppisopimuskoulutukseen sekä aikuiskoulutukseen on panostettava. Lukioiden toimintaa yleissivistävinä oppilaitoksina on vahvistettava, jotta ne tarjoavat entistä paremmat valmiudet jatko-opintojaan aloitaville nuorille. Lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten sekä korkea-asteen yhteistyötä on lisättävä opiskelijoiden jatko-opintoihin siirtymisen sujuvoittamiseksi. Työelämäyhteistyötä tulee lisätä kaikilla koulutusasteilla.

4. Toimenpide-esitys: Suomalaiset koulut tietoyhteiskuntakehityksen kärkeen

Suomalaisissa kouluissa otetaan käyttöön modernit oppimisen apuvälineet vuoteen 2015 mennessä. Tietotekniikkavalmiudet sisällytetään opettajien koulutukseen. Sähköisten oppimateriaalien tuotantoa lisätään. Tietotekniikka otetaan käyttöön ylioppilaskirjoituksissa vuodesta 2014 alkaen.

5. Toimenpide-esitys: Sujuvuutta opintoihin siirtymiseen

Pääsykoejärjestelmää on kehitettävä niin, että turhista väli vuosista päästään eroon. Ylioppilastutkintoa kehitetään pääsykoejärjestelmän rinnalla väylänä yliopistoihin ja joustavia siirtymismahdollisuuksia korkeakoulujen sisällä ja välillä lisätään.

6. Toimenpide-esitys: Opintotuesta kannustavuutta opiskeluun

Opintojen etenemistä on edistettävä uudistamalla opintotukimallia. Opintotukijärjestelmä on uudistettava kokonaisuudessaan kannustamaan täysipäiväiseen opiskeluun ja nopeampaan valmistumiseen. Opintotukimallista on tehtävä kannustava siten, että kolme ensimmäistä vuotta opintotuki on opintorahapainotteinen ja tästä eteenpäin opintolainapainotteinen.

7. Toimenpide-esitys: Yrittäjyyskasvatusta vahvistetaan läpi koulutusjärjestelmän

Ammatillisiin oppilaitoksiin ja ammattikorkeakouluihin perustetaan yrityspajat, joissa opiskelijat voivat käynnistää yritystoimintaa ja tuottaa t&k -palveluita alueen yrityksille.

8. Toimenpide-esitys: Lisätään elinikäisen oppimisen edellytyksiä

Vaiilla ammatillista koulutusta olevat aikuiset ohjataan näyttötutkintoihin. Aikuiskoulutuksen tutkintomaksut poistetaan niiltä, joilla ei ole vielä minkäänlaista tutkintoa. Akateemisten täydennyskoulutusmahdollisuuksia lisätään kehittämällä opintosetelimallia ja henkilökohtaisen koulutustilin mallia, jonka kartuttamiseen osallistuvat työnantajat,

työntekijät ja julkinen valta. Pienyrittäjien aikuiskoulutusmahdollisuuksia lisätään siten, että aikuiskoulutustuen saantiedellytykseksi riittää selvitys tutkintoon johtavaan koulutukseen osallistumisesta.

Väestön ikääntyessä on huolehdittava myös siitä, että Suomi hyödyntää kaiken käytössä olevan osaamisen ja antaa tätä kautta mahdollisuuksia tärkeisiin onnistumisen kokemuksiin. Vajaakuntoisille, maahanmuuttajille, pitkäaikaistyöttömille kuin mahdollisuuksien mukaan myös työkyvyttömyyseläkkeelle päätyneille tulee luoda polkuja työelämään. Jokaisen työpanos on tärkeä ja työn kautta moni saa sitä tarpeellisuuden tunnetta, jota me kaikki tarvitsemme.

Nuorisotyöttömyys ja sitä usein seuraava syrjäytyminen ovat äärimmäisen huolestuttavia ilmiöitä. On kotien, koulun ja koko yhteiskunnan vastuulla saada nuoret pois tekemättömyyden kulttuurista oppimaan, opiskelemaan, tekemään työtä ja rakentamaan omaa elämäänsä. Yhteiskunnan on huolehdittava siitä, että kaikki työnteko on aina kannattavaa. Jokaisesta eurosta on jäätävä käteen vähintään 50 senttiä ja lyhyenkin työsuhteen vastaanottamisen tulee olla myös taloudellisesti kannattavaa.

9. Toimenpide-esitys: Nuorille tukea opintien nivelvaiheisiin

Opinto-ohjausta lisätään kaikilla koulutusasteilla, jotta yksilöllisiä vahvuuksia huomioivat ja kehittävät opinpolut ovat mahdollisia. Erityistä huomiota kiinnitetään koulutuksen nivelvaiheisiin. Kunnille asetetaan velvollisuus ohjata jokainen peruskoulun päättävä nuori jatko-opintoihin.

10. Toimenpide-esitys: Työllistymiseen yksilöllisiä ratkaisuja

Rakenteellinen pitkäaikaistyöttömyys vaatii räätälöityjä ratkaisuja. Työhön paluun estäviin ongelmiin on tarjottava apua. Pitkäaikaistyöttömien kuntoutuksessa keskeisessä roolissa ovat mm. terveyspalvelut, itsenäiseen elämänhallintaan opastaminen ym. sosiaalipalvelut, jotka tulee järjestää joustavasti henkilökohtaiset tarpeet huomioiden ja virastorajat ylittäen.

11. Toimenpide-esitys: Kaikki kyvyt käyttöön

Toimivat välityömarkkinat ovat väylä työelämään monelle pitkäaikaistyöttömälle ja osatyökykyiselle. Kolmannen sektorin rooli on merkittävä ja sitä on tuettava. Yritysmuotoinen työpankkijärjestelmä on vakinaistettava. Vammaisille luodaan pysyvä palkkatuki, jotta heidän työllistymistään eri sektoreille kaikkialla Suomessa helpotetaan.

Myös uussuomalaisilla pitää olla mahdollisuuksia kehittää omaa osaamistaan. Maahanmuuttajien kielikoulutukseen on panostettava. Erityistä huomiota on kiinnitettävä maahanmuuttajanuoriin, jotka saapuvat Suomeen oppivelvollisuusiän loppupuolella tai oppivelvollisuusiän jälkeen. Maahanmuuttajien jo olemassa olevan osaamisen, kielitaidon ja ammattitaidon tunnustamista on kehitettävä.

Maahanmuuttajat eivät ole yhtenäinen joukko, joilla kaikilla olisi samanlaisia kotoutumis- ja työllistymisvaikeuksia. Osa maahanmuuttajista saapuu Suomeen vailla minikäänlaista koulutusta tai lukutaitoa. Myös korkeakoulutetuilla maahanmuuttajilla on Suomessa työllistymisvaikeuksia. He jäävät useimmiten työttömiksi tai työskentelevät koulutustaan vastaamattomissa tehtävissä. Osalla heistä on koulutustausta tai työkokemusta aloilta, joilla Suomessa esiintyy jo nyt työvoimapulaa.

12. Toimenpide-esitys: Maahanmuuttajille kielikoulutusta

Suomeen jäävien maahanmuuttajien suomen/ruotsin kielen opetus on aloitettava välittömästi. Käynnistetään maahanmuuttajien lukioon valmistava koulutus.

13. Toimenpide-esitys: Maahanmuuttajien osaaminen rakentamaan Suomea

Maahanmuuttajien työllistyminen vaatii selkeitä yksilöityjä polkuja työelämään ja olemassa olevan osaamisen hyödyntämistä nykyistä paremmin. Maahanmuuttajien oppisopimuskoulutusta on hyödynnettävä nykyistä tehokkaammin ja otettava käyttöön työhön pätevöittävä työparitoiminta.

Korkeakoulutettujen maahanmuuttajien Specima-kursseja on jatkettava ja niille on turvattava riittävä rahoitus. Specima-kurssit voivat olla joko valmentavia tai suoraan omaan ammattiin pätevöittäviä.

Yliopistouudistuksen linjaa on jatkettava. Uudet innovaatiot eivät synny suljetussa yhteiskunnassa. Suomeen tarvitaan lisää koulutusalat ylittävää monialayhteistyötä sekä kansainvälistä opetusta ja tutkimusta. Erityisesti tutkija- ja opettajavaihtoa on lisättävä. Yliopistojen on panostettava entistä selkeämmin omiin vahvuusalueisiinsa. Näin voimme saavuttaa osaamisen huipputason ja houkutella maahan myös kansainvälisiä osajia.

Tavoitteena on luoda tutkimusympäristöjä, joilla on riittävästi kriittistä massaa ja hyvät toimintaedellytykset. Korkeakoulujen rahoituksen tulee jatkossa määräytyä entistä enemmän tutkimuksen ja opetuksen laadun ja vaikuttavuuden perusteella. Korkeakoulutuksessa myös opintojen jälkeinen työllistyminen on otettava yhdeksi rahoituksen indikaattoreista. Korkeakouluopintoihin onkin syytä sisällyttää myös työelämätaitoja. Myös opintojen kansainvälisyyttä on lisättävä sisällyttämällä jokaiseen tutkintoon kansainvälistymisjakso.

Yliopistoja ja ammattikorkeakouluja kehitetään duaalimallin pohjalta, joka perustuu toisistaan poikkeaviin tutkintoihin, tutkintonimikkeisiin ja tehtäviin. Suomalaisten osaamistaso on pidettävä korkealla ja maisteritutkinto tulee edelleen säilyttää ensisijaisena yliopistotutkintona. Ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen tulee huolehtia osaamishavuuksiensa mukaisen koulutuksen tarjoamisesta.

Suomalainen koulutus on myös maailmalla kysyttyä. Koulutusviennin ja koulutusosamisen viennin kehittämiseksi on Suomessa vielä paljon käyttämätöntä potentiaalia, joka tulee jatkossa hyödyntää nykyistä tehokkaammin.

14. Toimenpide-esitys: Koulutuksen laatu rahoituksen keskiöön

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rahoitusmallit uudistetaan vuoteen 2012 mennessä. Mallien on tuettava korkeakoulujen opetuksen ja tutkimuksen laatua, kansainvälisyyttä, vaikuttavuutta ja profiloitumista. Tutkimuksen painoarvoa ohjauksessa ja rahoitusmallissa on vahvistettava. Yliopistojen mallissa on otettava käyttöön tieteellisen tutkimuksen laatua ja hyödynnettävyyttä tukevia kriteerejä.

Rakenteellista kehittämistä jatkamalla vahvistetaan suomalaisten korkeakoulujen kilpailukykyä ja luodaan edellytykset kansainväliseen kärkeen tähtäävälle tutkimukselle.

15. Toimenpide-esitys: Suomalaisesta koulutuksesta uusi vientivaltti

Koulutusosaamisen vientiklusteria on kehitettävä ja koulutusviennin esteet poistettava lainsäädännöstä. Osana koulutusviennin kehittämistä, lukukausimaksukokeilua EU- ja ETA-maiden ulkopuolisille opiskelijoille laajennetaan koskemaan AMK- ja kandiditutkintoja. Maksukokeilun tulokset arvioidaan yhteisesti yliopistojen kanssa ennen kuin lukukausimaksujen jatkosta päätetään. Suomalaisten maksuton koulutus säilytetään.

Yrittäjyys on ollut Suomessa aliarvostetussa asemassa sen kansantaloudelliseen ja yhteiskunnalliseen merkitykseen nähden. Suomessa julkisen talouden osuus bruttokansantuotteesta ja samalla veroaste ovat pohjoismaisen hyvinvointivaltion tapaan korkeita. On kuitenkin selvää, että hyvinvointiyhteiskunta ei ole mahdollinen, mikäli kaikki ovat töissä julkisella sektorilla. Hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja kasvattamiseen tarvitaan yrityksiä ja niissä tapahtuvaa arvonlisäystä. Yritykset tuovat vientitulomme, työllistävät, maksavat veroja ja rahoittavat sosiaaliturvamaksuja.

Yhteiskunnallinen ilmapiiri ja työstä saatava arvostus vaikuttavat palkan ohella merkittävästi siihen, mitä ihmiset kokevat mielekkääksi tehdä. Kansantalouden kestävyys kannalta on ratkaisevaa pitää huolta siitä, että yrittäminen, työn tekeminen, työ- ja yritys-elämässä eteenpäin pyrkiminen, uuden opettelu ja riskien ottaminen kannattavat. Yrittäminen on riskipitoista, se vaatii paljon työtunteja ja voi olla hankalaakin. Yrittäjyyttä ja yrittäjähänkeä on vaalittava, sillä loppujen lopuksi vain menestyvät yritykset takaavat Suomenkin menestyksen.

Talouden globalisaation myötä Suomessa sijaitsevien yritysten on etsittävä itselleen kilpailuetua ja sitä kautta kasvua ennen kaikkea nopeudesta ja ketteryydestä, asiakasjoustavuudesta sekä kyvystä tuottaa innovaatioita. Uudessa innovaatiotaloudessa arvonmuodostus tapahtuu globaalisti verkottuneissa innovaatiokeskittymissä, jotka ovat erikoistuneet ja tuottavat ainutlaatuista lisäarvoa. Tällä lisäarvolla – tuotteilla, innovaatioilla – ratkaistaan aitoja ongelmia ja vastataan sitä kautta markkinoiden kysyntään. Edelläkävijäyys edellyttää niin rohkeaa näkemyksellisyyttä kuin riittäviä tutkimuspanostuksia.

Suomi on jossain määrin jäänyt vanhan vientimenestyksensä vangiksi. Konepajateollisuus on supistunut ja metsäteollisuus etsii uutta rooliaan. Suomesta viedään edelleen huomattavasti enemmän teollisuuden tuotteita kuin palveluita. Suomessa joka toinen teollisuusyritys tarjoaa myös palveluita. Pohjoismaisessa seurassa Suomi on kuitenkin peränpitäjä palveluiden viennissä. Suomen tulee ravistautua irti vanhoista kaavoista ja etsiä kasvua ja innovaatioita vanhojen vahvuuksien ja uusien mahdollisuuksien rajapinnasta.

Yritykset viihtyvät idearikkaassa yhteiskunnassa, joka synnyttää osaavaa työvoimaa ja uusia innovaatioita yritysten jalostettavaksi kaupallisiksi tuotteiksi, palveluiksi ja jälleen uusiksi kasvuyrityksiksi. Pitkäjänteinen ja vapaa, tieteellisesti korkeatasoinen tutkimus luo perustan kansainvälisesti kilpailukykyiselle opetukselle ja kansakunnan kyvyille hyödyntää tietoa. Yritysvetoinen ja yhteiskunnallista päätöksentekoa tukeva tutkimus edistää tiedon ja osaamisen soveltamista käytännössä. Yrityshautomoja on tuettava, jotta uudet innovaatiot saadaan käyttöön mahdollisimman nopeasti.

16. Toimenpide-esitys: Tieteen ja tutkimuksen resurssit turvattava

Laadukas ja monialainen tutkimus on suomalaisen kilpailukykyyn ydin. Tutkimustoiminnan resurssit ja tiede- ja tutkimusinfrastruktuurin kansainvälisesti kilpailukykyinen taso on turvattava. Tutkijoiden uramahdollisuuksia on uusimuotoisissa yliopistoissa kehitettävä niin, että perusteettomista päätöksenteistä päästään eroon. Valtion sektoritutkimuslaitokset kootaan 4-5 uudeksi kokonaisuudeksi ja samalla niissä tehtävä perustutkimus voimavaroineen siirretään yliopistoille.

On selvää, että innovaatiot tulevat olemaan 2010-luvulla yksi keskeisimmistä kilpailuedun lähteistä yhä useammalle suomalaisyritykselle. Samalla on todettava, että teknologiasuuntautuneen innovaatiopolitiikan fokusta tulee entisestään laajentaa myös palveluinnovaatioiden suuntaan. Vaikka Suomessa on satsattu kansainvälisestäkin vertailtuna merkittäviä määriä julkisiin t&k – ja innovaatiotukiin, eivät investoinnit ole synnyttäneet merkittäviä kansainvälisiä menestystarinoita. Samankokoiset ja koulutustaustaltaan samantyyppiset verrokkimaat ovat pystyneet luomaan useampia kansainvälisesti tunnettuja tuotteita. Sen lisäksi, että huolehdimme siitä, että Suomen teknologia- ja palveluosaaminen on kilpailukykyistä, on meidän oltava entistä parempia uusien innovaatioiden kaupallistamisessa.

Suomen kansallinen vahvuus ovat myös laadukaat ja laajat julkiset tietovarannot. Verovaroin tuotetun julkisen tiedon on oltava helposti kansalaisten ja yritysten saatavilla sekä jatkohyödynnettävissä uusissa palvelusovelluksissa. Julkisten tietovarantojen avaaminen, hyödyntäminen ja muokkaaminen luovat uusia mahdollisuuksia innovaatioille ja käyttäjälähtöisille palveluille. Millaisia palveluita voisikaan syntyä esimerkiksi navigaattoreihin autorekisteritietojen, säätiöiden ja vakuutuslaitosten yhdistämisestä?

Tapa tuottaa innovaatioita on muuttunut, sillä innovaatiotoimijoiden joukko on laajentunut ja moninaistunut. Yritysten on pystyttävä hyödyntämään innovaatiotoimintansa entistä enemmän niin tuotteiden ja palveluiden asiakkaiden ja käyttäjien kuin myös tavallisten työntekijöiden ja erilaisten digitaalisesti verkostoituneiden yhteisöjen monipuolista osaamista. Innovaatiotoiminnan menestyksellisyys mittarina toimii vain ja ainoastaan se, kuinka hyvin sen tulokset pystytään kaupallistamaan.

Innovaatiotukien tarkoituksena ei tule olla vanhojen rakenteiden säilyminen, vaan uusien menestystuotteiden luominen ja uusien yritysten synnyttäminen. Erilaisia innovaatiotukia välittäviä organisaatioita on Suomessa arviolta vähintään 300. Uusia tukimuotoja syntyy jatkuvasti, eikä aikaisempien muotojen tarpeellisuutta ole samalla arvioitu. Tästä johtuen innovaatio- ja t&k -tukijärjestelmästä on muotoutunut vaikeasti hahmotettava tilkkutäkki, jonka selkeyttämiselle on selvä tarve. Julkisia innovaatiotukia tarvitaan paikkaamaan niitä aukkoja, joita yksityiset pääomasijoitusmarkkinat eivät kata. Samalla yksityisen pääomasijoittamisen kannusteita on kehitettävä.

Pienten yritysten käytännönläheiset innovaatiot ja niiden kaupallistaminen ja markkinoinnin tuki jäävät usein toisarvoiseen asemaan suurten ohjelmien ja byrokraattisten hallintojärjestelmien taakse. Pk-yritysten innovaatiotoiminnan tukemiseen tulisi kuitenkin olla nykyistä selkeämpiä työkaluja, sillä pk-yrityksillä on merkittävä vaikutus koko talouden kehityksessä ja tuottavuuden nostamisessa.

17. Toimenpide-esitys: Innovaatiotukiin vaikuttavuutta

Suomen julkisen innovaatio- ja yritystukijärjestelmän organisaatiorakenne on selkeytettävä siten, että tukijärjestelmästä tulee käyttäjystävällisempi ja tehokkaampi. Päällekkäisyydet on poistettava ja eri toimijoiden välistä koordinaatiota lisättävä. Rahoittajaorganisaatioille on luotava kannusteita nykyistä suurempaan riskinottoon. Julkisia rahoitustukia tarvitaan erityisesti sinne, missä yksityiset pääomamarkkinat eivät toimi.

Innovaatioille on luotava kasvupohjaa vanhojen menestysalojen ja uusien alojen (ympäristö, turvallisuus, hyvinvointi, kulttuuri) rajapintoihin. Uutta kasvua olisi saatavissa esimerkiksi seniorikansalaisille suunnattujen palveluiden ja tuotteiden sekä palvelujärjestelmien kehittämisellä, joille on taatusti kysyntää muidenkin maiden vastatessa ikääntymisen haasteeseen.

Väestön ikääntyminen edellyttää Suomelta muutoinkin edelläkävijyyttä tehokkaiden ja laadukkaiden terveys- ja hyvinvointipalveluiden kehittämisessä. Saatavuus- ja tuottavuushaaste edellyttää palveluiden uudistamista digitaalisten käytänteiden avulla. Ikääntyvän väestön valmiudet toimia teknistyvässä ympäristössä on turvattava. Näissä ratkaisussa käytettävyydellä ja käyttäjälähtöisyydellä, vaikkapa selkeillä kosketusnäytöillä, on merkittävä rooli. Suomessa havaitut hyvät käytännöt omaehtoisen terveydenhuollon saralla on myös konseptoitava maailmalla hyödynnettäviksi palvelutuotteiksi ja sosiaalisiksi innovaatioiksi.

Suomessa on opittava havaitsemaan herkemmin tulevaisuuden kasvualat, jotta yhteiskunta voi nopeammin toimia näiden alojen kasvun kiihdyttäjänä esimerkiksi koulutustarpeita kehittämällä. On kuitenkin varottava tilannetta, jossa valtio valitsee tai määrittelee toivottavat kasvusektorit. On harhaluulo, että kasvu- tai menestysaloja voisi tunnistaa tai ennustaa. Julkisen vallan rooli on tukea ja edistää laaja-alaisesti ja ennakkoluulottomasti uusien alojen syntymistä ja kasvua.

Kasvuyrittäjyyden tukemisen näkökulmasta julkisen vallan tuet kohdentuvat Suomessa osin väärin: yli 10-vuotiaille yrityksille jaettiin vuonna 2008 Tekesin tuista lähes puolet ja Finnveran, työ- ja elinkeinoministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön rahoituksesta noin 45 prosenttia.

18. Toimenpide-esitys:

Joustavia ja nopeita ratkaisuja erilaisille yrityksille

Yritysten hakuprosessissa kohtaamaa byrokratiaa on vähennettävä ja yritystuen hankkimisen on oltava yksinkertaista, joustavaa ja nopeaa. Suomessa on kehitettävä erityisesti aloittaville yrityksille ja nopeille projekteille soveltuvia innovaatiotukia. Yksityiseen pääomasijoittamiseen luodaan lisäkannustimia. Yksi hyvä ratkaisumalli voisivat olla esimerkiksi julkisen ja yksityisen rahan yhteiset rahastot, joihin yksityisiä sijoittajia houkuteltaisiin riskin jakamisella tai paremmilla tuotoilla. Käynnistetään kokeilu mikroyritysten innovaatioseleleistä, joilla kriteerit täyttävät yritykset voisivat ostaa osan tarvitsemistaan innovaatiopalveluista muilta yrityksiltä.

Heikkoutenamme on pieni palveluiden kotimarkkina sekä kilpailijamaihin verrattuna kehittymättömämpi palvelusektori. Esimerkiksi kunnat tuottavat edelleen 80 prosenttia palveluistaan itse. Yksityisen sektorin hyödyntäminen kuntien järjestämien palveluiden tuotannossa etenee melko verkkaisesti. Suomalaisia palvelumarkkinoita täytyy kehittää. Uudet palveluinnovaatiot eivät voi syntyä tyhjästä tai pelkästään kansainvälisesti toimivan teollisuuden sivutuotteena. Tämä edellyttää, että lisäämme palveluiden kysyntää Suomessa.

19. Toimenpide-esitys: Julkinen hankkija kehittämään markkinoita

Julkisten hankintojen menettelytapoja uudistetaan siten, että hankintoihin sisällytetään innovaatiokriteeri. Julkiselle hankkijalle asetetaan velvoite markkinoiden kehittämiseen esimerkiksi hajauttamalla hankintoja riittävän pieniksi kokonaisuuksiksi. Palvelusetelin käyttöä on edistettävä, sillä palveluseteli jättää lopullisen päätösvallan palveluiden asiantuntijoille – niitä tarvitseville kuntalaisille.

Yrittäjille on suotava mahdollisuus riskien ottamiseen ja epäonnistumiseen – kovien kokemusten kautta hankittu osaaminen pitäisi saada koko yhteiskuntaa hyödyttävään käyttöön. Konkurssin tehnyttä yrittäjää ei saa leimata rikolliseksi. Kantapäänkin kautta saatu kokemus vahvistaa uuden yrityksen kehittymistä kannattavaksi. Yrittäjyyteen liittyvää riskitasoa on madallettava, jotta yrittäjäksi ryhtyminen olisi yhä useammille houkutteleva vaihtoehto.

Meillä on mahdollisuus vaikuttaa suomalaisten yritysten vaatimattomiin kasvutavoiteisiin monin eri keinoin. Suomessa vain 6,1 prosenttia aloittavista yrittäjistä uskoo työllistävänsä 20 ihmistä tai enemmän viiden vuoden kuluessa yrityksen perustamisesta. Vastaava luku esimerkiksi Yhdysvalloissa on yli kaksinkertainen (13 prosenttia). Sekä Ruotsissa että Tanskassa päästään yli 11 prosenttiin.

Suomessa toimivista noin 230 000 yrityksestä lähes 140 000 on yhden henkilön yrityksiä. Moni yksinyrittäjä tekee lähes kahden ihmisen työt, koska ei uskalla laajentaa toimintaansa. Ensimmäisen palkattavan työntekijän kulut tuntuvat mahdottomilta kattaa ja työnantajavelvoitteet pelottavat. Suomeen on luotava instrumentti, joka helpottaa ensimmäisen työntekijän palkkaamista.

20. Toimenpide-esitys: Yrittäjän sosiaaliturvaa parannettava

Yrittäjän ja yksityisen elinkeinonharjoittajan sosiaaliturvaa on edelleen kehitettävä vastaamaan palkansaajan sosiaaliturvan tasoa. Yrittäjän työttömyysturvan saamisen edellytyksiä on yritystoiminnan keskeyttämistilanteessa parannettava joko lyhentämällä neljän kuukauden karenssi-aikaa tai ottamalla käyttöön Ruotsin malli, jossa yrittäjä voi yritystoimintansa aikana asettaa yrityksensä kertaalleen lepäämään pelkästään omalla ilmoituksellaan ja saada työttömyysturvaa välittömästi.

21. Toimenpide-esitys: Konkurssi ei saa tappa yritteliäisyyttä

Velkajärjestelylakia tulee muuttaa siten, että yrittäjän taloudellinen toimeliaisuus on mahdollista vielä yrityksen konkurssin jälkeenkin. Yritystoiminnan harjoittaminen ei saa olla esteenä velkajärjestelyn saamiselle. Yrittäjän oma koti tulee olla erityisessä suojelussa esimerkiksi siten, että muiden velkojen maksuohjelman ajaksi asuntovelka jäädytettäisiin.

22. Toimenpide-esitys: Työllistämiseen kannusteita

Ensimmäisen työntekijän palkkaamisen tuki laajennetaan koskemaan koko Suomea ja sallitaan tuen piirissä olevassa työsuhteessa vuoden mittaisen koeajan käyttö. Naisvaltaisten alojen yrittäjien työllistämistä lisätään jakamalla vanhemmuuden kustannukset tasaisemmin. Perhevapaajärjestelmästä työnantajalle aiheutuvia kustannuksia on vähennettävä suuntaamalla järjestelmän rahoitukseen verovaraja.

Yrittäjyyteen kannustavassa yhteiskunnassa pidetään huolta myös siitä, että harmaan talouden kitkeminen on jatkuvaa ja päämäärätietoista toimintaa. Verot ja velvoitteet hoitava, sääntöjä noudattava yritys on altavastaajan asemassa kiristyvässä kilpailussa, jossa yksin palvelun tai tuotteen hinta on turhan usein ratkaiseva tekijä.

Harmaa talous on suuri vitsaus hyvinvointiyhteiskunnalle. Veronkierto on varastamista yhteiskunnan kaikkein vähäosaisimmilta. Harmaa talous vie rehellisten työpaikat ja verotulot, joilla rahoitetaan päiväkodit, koulut ja terveyskeskukset. Suomea rakentavia, työpaikkoja ja hyvinvointia luovia yrittäjiä ei saa rankaista muiden harjoittamasta rikollisesta toiminnasta. Jos harmaan talouden vastaiset toimet hankaloittavat kohtuuttomasti rehellisten yrittäjien työtä, saamatta aikaan kaivattuja tuloksia, on lopputulos alkuperäistä tilannetta pahempi. Rehellistä yrittäjää ja hänen mahdollisuuksiaan toimia on tuettava, sillä vastuullisen yritystoiminnan pitäisi olla kilpailuetu, ei taakka.

Ilmiönä harmaa talous on nopeasti muuttuva ja lainsäädäntöä välttelevä. Moninaista ilmiötä on torjuttava monin tavoin. Valvonnan on oltava nopeasti muuttuvaa ja tehokkaasti harmaan talouden uusiin ilmenemismuotoihin puuttuvaa. Harmaata taloutta torjutaan parhaiten silloin, kun lainsäädäntö on selkeää ja ymmärrettävää, valvonta tehokasta ja sanktiot riittäviä. Ratkaisut harmaan talouden taltuttamiseksi löytyvät viranomaisten välisestä yhteistyöstä, valvonnan tehostamisesta ja seuraamusten tehokkuudesta.

Harmaan talouden selvityskeskusten tuottama tieto auttaa suuntaamaan valvontaresursseja oikein. Erityistä kiitosta harmaan talouden torjumistalkoissa ansaitsee palkansaajaliike. Ay-liikkeen vaikutus on ollut myönteistä ja rakentavaa. Aktiivisten palkansaajajärjestöjen avulla saamme ajantasaista tietoa harmaan talouden uusista muodoista ja ehdotuksia ilmiön torjumiseksi.

23. Toimenpide-esitys: Harmaa talous on kitkettävä

Poliisin ja muiden valvovien viranomaisten resursseja ja yhteistyömahdollisuuksia lisätään siten, että viranomaisilla on mahdollisuus reagoida nopeasti esiin nouseviin harmaan talouden ongelmiin. Harmaata taloutta harjoittavien taloudellisia ja oikeudellisia sanktioita korotetaan. On huolehdittava, että toimet harmaata taloutta vastaan eivät jää rehellisten yrittäjien kannettaviksi.

3

TYÖPAIKOILLE HYVINVOINTIA JA TYÖHÖN SUJUVUUTTA

Suomalaisen koulutusjärjestelmän menestys kansainvälisissä arvioinneissa ja hyvin koulutettu työvoima eivät ole itseisarvo, vaan ne on osattava työelämässä kääntää voimavaroiksi, kuten luovaksi innovaatiokyvykkyudeksi tai tuottavuudeksi. Kansainväliset vertailut kertovat karua kieltä siitä, että suomalaiset yritykset osaavat hyödyntää heikosti henkilöstönsä kasvanutta osaamista, luovuutta ja innovatiivisuutta. Jos asiantilaan ei puututa, menettävät suomalaiset yritykset mahdollisuuden saavuttaa merkittäviä pitkäaikaisempia kilpailuetuja johtamisen kehittymisen ja johtamisen innovaatioiden kautta.

Tilanteen korjaamiseksi tarvitaan uudenlaista johtamiskulttuuria ja työyhteisöllisyyttä. Koko työyhteisön on kannettava vastuuta hyvinvoinnista ja viihtyvyydestä työpaikalla. Uusi aika edellyttää uudenlaisia työelämäntaitoja. Tätä kautta on mahdollista vaikuttaa ratkaisevasti koetun työhyvinvoinnin lisääntymiseen. Työntekijän kannalta kaikkein oleellisinta on se, että hän kokee olevansa osallinen oman työnsä sisältöön. Tämä korostuu erityisesti työelämän muutostilanteissa. Oma työ on voitava kokea ymmärrettävänä, hallittavana ja mielekkäänä kokonaisuutena.

Merkittävä osa työtyytyväisyydestä syntyy siitä, että työntekijä saa itse vaikuttaa omaan työaikaihinsa. Esimerkiksi hoitoalalla on huomattu, että yhteisellä, kunkin toiveet huomioivalla työvuorosuunnittelulla on helpotettu hoitajien uupumusta ja vähennetty sairauspoissaoloja ja ennenaikaista eläköitymistä.

Työpaikoissa, joissa ihmiset kokevat osallisuutta ja voivat vaikuttaa omaan työhönsä, on halukkuutta jatkaa työelämässä pidempään. Paikallisen sopimisen edellytyksiä lisäämällä työpaikoilla voidaan hyödyntää tehokkaimmin hyväksi havaittuja käytäntöjä. Kuka tietäisi paremmin toimivat käytännöt työpaikalla kuin työntekijät ja työnantajat itse? Yrityskohtainen sopiminen on mahdollistettava työnantajan ja työntekijän yhteisellä suostumuksella. Työntekijöillä tulee aina olla subjektiivinen oikeus kieltäytyä poikkeamista ja vedota työehtosopimukseen.

Yksi suomalaisen työelämän ongelma piilee siinä tavassa, jolla tuottavuutta parantamaan tarkoitettua tietotekniikkaa on yritysissä ja julkisella sektorilla otettu käyttöön. Suomessa tietotekniikka on valjastettu valvonnan, seurannan, työn mittaamisen ja hallinnan työkaluksi. Tällä tavoin tietotekniikan mukanaan tuoma sisäinen ja reaaliaikainen hallinnollinen taakka ohittaa tärkeydessä ydintoiminnan kehittämisen. Työntekijöiden motivaatio työn ja tulosten tekemiseen katoaa hallinnollisten tehtävien suorittamisen ajaessa edelle. Tästä noidankehästä on päästävä eroon.

Hyvä johtaminen on avaintekijä työn tuottavuuden, kilpailukyvyyn sekä hyvinvoinnin kannalta. Hyvä johtaminen on yritykselle kilpailuvaltti. Johtamisen uudistamisessa on luovuttava valvonnan näkökulmasta. Työnsä parhaimmat asiantuntijat – työntekijät – on vapautettava kehittämään ja tekemään omaa työtään. Henkilöstö on uudistamistyön tärkein voimavara. Vuorovaikutteisten tieto- ja viestintäteknologioiden tarjoamiin uudenlaisiin mahdollisuuksiin hyödyntää ihmisten asiantuntemusta ja yhteisöllistä luovuutta on panostettava. Uusi teknologia on osattava valjastaa myös työhyvinvoinnin lähteeksi. NykYTEknologia sekä yhä paremmat tietoliikenneyhteydet antavat uusia mahdollisuuksia esimerkiksi juuri työaikaohjelmien suunnitteluun. Ne mahdollistavat etätyöskentelyn monenlaisissa ammateissa. Voisiko työhyvinvointia toimistotöissä lisätä kannustamalla vaikkapa työskentelyyn kesämökillä tai jossain muussa luovassa paikassa?

24. Toimenpide-esitys: Suomesta hyvän johtamisen suurvalta

Hallitus nimittää hyvän johtamisen valtuuskunnan, joka pohtii ja levittää tulevaisuuden esimiestaitoja erilaisiin yritysissä. Korkeakoulut perustavat yhteistyössä hyvän johtamisen osaamiskeskuksen, joka kehittää johtamisen hyviä käytäntöjä. Valtionhallinto laatii julkiselle sektorille hyvän johtamisen laatukriteerit.

25. Toimenpide-esitys: Paikallista sopimista lisättävä

Mahdollisuuksia paikalliseen sopimiseen tulee lisätä työpaikoilla, jotta hyvien käytäntöjen syntyminen voidaan edistää. Työehtosopimus säilyy subjektiivisena oikeutena kaikille työntekijöille.

Työelämän sisältöä ja sääntöjä kehitettäessä on huomattava työelämän murros. Jatkuvaan, vakituiseen palkkatyöhön suunnitellut säännöt eivät enää päde monien ihmisen kohdalla. Sosiaaliturvan, verotuksen ja työelämän sääntöjen on huomioitava niin kokoaikaiset kuin osa-aikaiset työntekijät, vakinaisessa ja määräaikaaisessa työsuhteessa olevat, pätäkä- ja vuokratyöntekijät, tekijänoikeustulota saavat, freelancerit, samanaikaisesti yrittäjänä ja palkansaajana toimivat sekä näiden erilaiset yhdistelmät.

Merkittävä kynnys yrittäjäksi siirtymiseen ovat yrittäjyyden ja palkkatyön sosiaaliturvaan liittyvät erot. Sosiaaliturvan rakenteita olisi sovitettava nykyistä joustavammin esimerkiksi kausiluontoisen yrittäjyyden tarpeisiin. Lisäksi nyky-yhteiskunnassa on paljon erityisesti luovien alojen tekijöitä, jotka sijoittuvat palkkatyön ja yrittäjyyden välimaastoon. Monipuoliset luovien alojen toimijoiden verkostot ovat kasvualustoja uusille innovaatioille ja siten myös uusille kasvuyrityksille.

26. Toimenpide-esitys: Työsuhteiden moninaisuus huomioitava

Vakinaisten työsuhteiden perusteella rakennettu työlainsäädäntömme on osaltaan vanhentunut, koska myös työsuhteiden muodot ovat moninaistuneet. Työlainsäädäntöä ja sosiaaliturvaa koskeva lainsäädäntö onkin uudistettava siten, että se vastaa paremmin erilaisissa työsuhteissa toimivien ihmisten tarpeita. Esimerkiksi lomajaksojen turvaaminen peräkkäisissä pätäkätyösuhteissa työskenteleville on jo työssä jaksamisen kannalta äärimmäisen tärkeää.

Työttömäksi jääneitä kannustetaan aktiivisesti löytämään uutta työtä tukemalla myös yrittäjävaihtoehtoa. Vähvistetään nykyisten eläkkeellä olevien, mutta työelämään paluusta kiinnostuneiden mahdollisuuksia palata osittain työelämään. Yhtenä kannusteena on harkittava esimerkiksi ns. eläkkeensaajan verokorttia.

Julkisella sektorilla on kehitettävä palveluja ja kitkettävä turhaa byrokratiaa tekemällä asioita fiksummalla tavalla. Näin palvelusta tulee parempaa ja hallinnosta keveämpää. Saavutettavissa olevan tuottavuushyödyn on arvioitu olevan 5 – 15 prosenttia. Tuottavuuden lisäämisellä voimme saada aikaan merkittäviä tuloksia. Julkisen sektorin tuottavuuden parantaminen 0,25 prosenttiyksiköllä vastaisi valtiontalouden kestävyysvajeen korjaamisessa työurien pidentämistä yhdellä vuodella. Hyvä esimerkki hallinnollisen byrokratian muuttamisesta ”älykkääksi” uutta teknologiaa hyödyntämällä on ollut veroehdotuksen käyttöönotto. Tarvitsemme Suomeen lisää tällaisia menestystarinoita.

Suomen on kurottava kiinni viimevuosien tietoyhteiskuntakehityksessä menetetty etumatka. Perustan tietoyhteiskuntakehitykselle muodostaa laadukkaiden ja kohtuuhintaisen tietoliikenneyhteyksien luominen jokaisen kansalaisen ulottuville. Sen rinnalle tarvitaan helpokäyttöisten digitaalisten palveluiden ja sisältöjen kehittämistä. Palveluiden on perustuttava asiakkaan näkökulmasta yhden luukun periaatteen ja viranomaisen näkökulmasta tietojen kertakirjaamisperiaatteen pohjalle. Tämä onnistuu, mikäli julkisia palveluita tarjoavien tahojen tietojärjestelmät saadaan yhdenmukaisiksi.

27. Toimenpide-esitys: Bitit järjestykseen

Julkisessa hallinnossa tietohallintojohtajuus on nostettava riittävästi korkealle tasolle, jotta julkiset tietojärjestelmät keskustelisivat paremmin keskenään. Kunkin toimialan ohjaus on säilytettävä hallinnonalalla itsellään, jotta asiantuntemus säilyy kehittämistyön apuna. Menetetyn etumatkan takia tarvitsemme palveluiden kehittämiseen ennakkoluulottomuutta, esimerkiksi pilvipalveluiden käyttöönottoa julkisissa tietojärjestelmissä soveltuvin osin.

Työyhteisöt ovat myös muuttuneet. Yksinäisen fyysisen suorittamisen sijaan useilla työpaikoilla on tulevaisuudessa tarve tehdä joustavaa yhteistyötä ja ongelmia ratkaisevaa innovointia. Tärkeiksi arvoiksi ja ominaisuuksiksi työpaikoilla nousevat avoimuus, suvaitsevaisuus, aloitteellisuus, ennakkoluulottomuus ja innostuneisuus. Vastakkainasettelun aika on työpaikoilla todellakin ohi. Menestystä mitataan työpaikalla työskentelevien ihmisten tuntemalla luottamuksella toisiaan kohtaan.

Työelämän on joustettava yksilöllisiin elämäntilanteisiin vastaavasti. Menestyvillä työpaikoilla on ymmärretty se, että tärkein arvo on loppujen lopuksi suvaitsevaisuus. Työskenteleehän esimerkiksi hyvin perinteisen suomalaisen teollisuusyrityksen tutkimus- ja tuotekehityksessä Pohjanmaalla nykyään jo neljääkymmentä eri kansallisuutta edustavia työntekijöitä.

Suvaitsevaisuuden merkitystä korostaa myös hyvin erilaisten sukupolvien ja elämäntilanteiden kohtaaminen työpaikoilla. Seniorikansalaiset jatkavat työelämässä pidempään. Vuonna 2020 suurimmaksi ikäluokaksi työelämässä nousevat 1980-luvun alkuvuosina syntynyt, diginatiivien Y-sukupolvi. Ensimmäistä kertaa sitten vuoden 1985 suurin ikäluokka Suomen työmarkkinoilla koostuu alle 40-vuotiaista. Nykyisiä ikäohjelmia onkin työpaikoilla syytä laajentaa suvaitsevaisuusohjelmiksi, jotka kattavat erilaisten työntekijöiden tarpeita. On tärkeää, että työpaikoilla tunnustetaan se, että

jokainen työntekijä ei voi antaa jokaisena päivänä sadan prosentin työpanosta. Meillä jokaisella on hyvät ja huonot hetkemme. Suvaitsevaisuutta on myös toisten heikkouksien hyväksyminen – korostetaan mieluummin vahvuuksia.

Työkykyyn panostaminen työterveyshuollon kautta on luonnollisesti työhyvinvoinnin kannalta tärkeää. Entistä moniarvoisemmilla työpaikoilla on kuitenkin panostettava työyhteisöllisyyden ja luottamuksen vahvistamiseen. Se tarkoittaa huomion kiinnittämistä toisen ihmisen kohtaamiseen.

28. Toimenpide-esitys: Suvaitsevaisuutta työpaikoille

Suvaitsevaisuusohjelmien yleistymistä työpaikoilla edistetään työhyvinvoinnin kasvattamiseksi. Työpaikkakiusaamiseen on puututtava välittömästi ja tehokkaasti.

Työkyvyttömyyseläkkeiden korkea määrä Suomessa on suuri ongelma. Suomessa siirtyy joka vuosi enemmän ihmisiä työkyvyttömyyseläkkeelle kuin Haminassa on asukkaita. Vuonna 2008 alle 35-vuotiaita jäi työkyvyttömyyseläkkeelle liki 900 enemmän kuin vuonna 2003. Kolmessa tapauksessa neljästä työkyvyttömyyseläkkeen syy oli mielen-terveyden häiriö.

29. Toimenpide-esitys: Työkykyä ylläpidettävä aktiivisesti

Työkyvyn ja työhyvinvoinnin parantamisen eteen on tehtävä töitä ennaltaehkäisevästi. Työnantajia ja työntekijät vakuuttaneita vakuutusyhtiöitä kannustetaan yhteistyöhön työmenetelmien kehittämisessä ja työkyvyn säännöllisessä testaamisessa työpaikoilla.

30. Toimenpide-esitys: Ketään ei jätetä yksin

Sosiaaliturvajärjestelmän kokonaisuutta on kehitettävä siten, että nykyisin hyvin usein työkyvyttömyyseläkkeeseen johtavaan polkuun ei tule pitkiä korpiavaelluksia, jolloin henkilö on yksin ja ilman vaikuttavia toimenpiteitä perustukijärjestelmän piirissä. Nykyään työntekijän työkykyä ja kuntoutusta ei seurata mitenkään säännöllisesti sairauspäivärahan saamisen aikana.

TYÖRYHMÄN KOKOONPANO

PUHEENJOHTAJA

- **Henna Virkkunen**, Kokoomuksen varapuheenjohtaja ja opetusministeri

VARAPUHEENJOHTAJA

- **Jukka Mäkelä**, kansanedustaja, puoluevaltuuston puheenjohtaja (-2010) / Espoon kaupunginjohtaja (2011-)

JÄSENET:

- **Sari Rautio**, kehityspäällikkö, puoluevaltuuston varapuheenjohtaja
- **Leo Urpilainen**, yrittäjä
- **Ulla Karvo**, kansanedustaja
- **Tomi Kaismo**, yrittäjä
- **Harri Jaskari**, kansanedustaja
- **Petri Salo**, kansanedustaja
- **Raija Vahasalo**, kansanedustaja
- **Anne-Mari Virolainen**, kansanedustaja

ASiantuntijajäsenet:

- **Suvi Lindén**, viestintäministeri
- **Ilkka Kanerva**, kansanedustaja
- **Velipekka Nummikoski**, valtiosihteeri
- **Jussi Kekkonen**, Kokoomuksen ministeriryhmän erityisavustaja
- **Juho Romakkaniemi**, valtiovarainministeri Jyrki Kataisen erityisavustaja
- **Laura Rissanen**, opetusministeri Henna Virkkusen erityisavustaja
- **Anna Anttinen**, viestintäministeri Suvi Lindénin erityisavustaja
- **Annukka Mickelsson**, ministeri Jyri Häkämiehen erityisavustaja (omistajaohjausasiat)
- **Laura Manninen**, Kokoomuksen eduskuntaryhmän koulutus- ja elinkeinopoliittinen sihteeri
- **Hanna Hietala**, Kokoomuksen eduskuntaryhmän työllisyyspoliittinen sihteeri
- **Niilo Mustonen**, Kokoomuksen eduskuntaryhmän tiedotussihteeri (-marraskuu 2010)
- **Joonas Turunen**, Kokoomuksen eduskuntaryhmän tiedotussihteeri (marraskuu 2010-)
- **Max Mickelsson**, Microsoftin tietoyhteiskuntasuhdejohtaja

SIHTEERI:

- **Jukka Manninen**, poliittinen suunnittelija, Kansallinen Kokoomus

TYÖRYHMÄN KUULEMAT ASIAANTUNTIJAT:

- valtion IT-johtaja **Yrjö Benson**, Valtiovarainministeriö
- henkilöstöjohtaja **Sirkka Hagman**, Nokian Renkaat Oyj
- innovaatiotoiminnan tutkimusprofessori **Antti Hautamäki**, Jyväskylän yliopisto
- kansanedustaja ja EMMA:n hallituksen puheenjohtaja **Hanna-Leena Hemming**
- media- ja tulevaisuustutkija **Sam Inkinen**
- kehitysjohtaja **Jari Jokinen**, Aalto-yliopisto
- työhyvinvointipäällikkö **Jyri Juusti**, työeläkevakuutusyhtiö Varma
- toimitusjohtaja **Jussi Järventaus**, Suomen Yrittäjät
- teknologiajohtaja **Antti Laisio**, Microsoft
- hallituksen puheenjohtaja **Sakari Laitinen**, Liqum Oy
- henkilöstöjohtaja **Lasse Lintilä**, Valio Oyj
- vararehtori **Heikki Mannila**, Aalto-yliopisto
- professori **Yrjö Neuvo**
- johtaja **Anu Nokso-Koivisto**, SITRA
- puheenjohtaja **Kristo Ovaska**, Aalto Entrepreneurship Society (AES)
- johtaja **Risto E.J. Penttilä**, EVA
- innovaatiojohtaja **Hannele Pohjola**, Elinkeinoelämän Keskusliitto
- toimitusjohtaja **Ari Rahkonen**, Microsoft
- kehitysjohtaja **Kari Ruoho**, Espoon kaupunki
- hallituksen puheenjohtaja **Risto Siilasmaa**, F-Secure Oyj
- kasvuyrittäjyyden tutkija, projektipäällikkö **Pasi Sorvisto**, Oulun yliopisto
- ministeri **Antti Tanskanen**
- rehtori **Tuula Teeri**, Aalto-yliopisto
- pääjohtaja **Harri Vainio**, Työterveyslaitos

MUITA INNOSTUKSEN LÄHTEITÄ:

Alasoini, Tuomo

Mainettaan parempi työ – Kymmenen väitettä työelämästä (EVA Raportti, 2010)
www.eva.fi/wp-content/uploads/2010/11/mainettaan_parempi_tyo1.pdf

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos (ETLA)

Muistioita seuraavalle hallitukselle (2010)
www.etla.fi/files/2549_muistioita_seuraavalle_hallitukselle.pdf

Evaluation of the Finnish National Innovation System – Policy Report
 (Työ- ja elinkeinoministeriö 2009)
www.tem.fi/files/24929/InnoEvalFi_FULLL_Report_28_Oct_2009.pdf

Himanen, Pekka

Kukoistuksen käsikirjoitus (WSOY, 2010)
www.wsoy.fi/wsoy/digipaper/wsoy/381/index.html

Kasvutyöryhmän loppuraportti

Suomi 2020 – Tuumasta toimeen (Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 11/2010)
www.vnk.fi/julkaisukansio/2010/j11-suomi-2010/pdf/fi.pdf

Kasvutyöryhmän väliraportti

Kestävästä kasvusta hyvinvointia ja elämänlaatua
 (Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 1/2010)
www.vnk.fi/julkaisukansio/2010/r0110-kestavasta-kasvusta-r0210-sustainable-growth/pdf/fi.pdf

Kestävän talouskasvun ja työllisyyden ohjelma

(Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 16/2010)
www.vnk.fi/julkaisukansio/2010/j16-kestavan-taloukasvun-j16a-tausta-aineistoa/pdf/fi.pdf

Kokoomuksen eduskuntaryhmä

Kansanedustaja Arto Satosen raportti:

Realismia turvapaikkapolitiikkaan, resursseja kotoutumiseen

<http://kokoomus-fi-bin.directo.fi/@Bin/93430e4f1134e6573a2b06c8000fad49/1290781159/application/pdf/1459418/kok-maahanmuuttoraportti-09.pdf>

Koski, Heli ja Pajarinen, Mika

Yritystukien tarjonta, täydentävyys ja toistuvuus

(ETLA:n Keskusteluaiheita No. 1217)

www.etla.fi/files/2483_Dp1217.pdf

Maabrändivaltuuskunnan loppuraportti

Tehtävä Suomelle!

Miten Suomi ratkaisee maailman viheliäisimpiä ongelmia (2010)

www.tehtavasuumelle.fi/documents/TS_koko_raportti_FIN.pdf

McKinsey Helsinki (Risto Penttinen, Anna Granskog ja Antti Pitkänen)

Työtä, tekijöitä, tuottavuutta

– Suomen prioriteetit seuraavalle vuosikymmenelle 2010

(McKinsey & Company, 2010)

www.mckinsey.com/locations/Helsinki/our_work/~media/Helsinki/McKinsey%20%20Tyota%20tekijoi%20tuottavuutta%20%20%202020.ashx

Nurmio, Aarne ja Turkki, Teppo (toim.)

Elinvoimainen Suomi (SITRA, 2010)

www.sitra.fi/julkaisut/muut/Elinvoimainen%20Suomi.pdf

Valtiovarainministeriö

Julkisen talouden valinnat 2010-luvulle

(Taloudelliset ja talouspoliittiset katsaukset 49/2010)

www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/01_julkaisut/02_taloudelliset_katsaukset/20101209Julkis/Valinnat_2010.pdf

KOKOOMUS

WWW.KOKOOMUS.FI